

Notat

Ny barselslov – Kort fortalt

Den 11. november 2020 vedtog et enigt Inatsisartut en ny barselslov. Barselsloven sætter en ny standard for barselsvilkårene for landets forældre, og skal medvirke til, at orlov bliver attraktivt for både arbejdsgiver og arbejdstager, samt for begge forældre.

Orlovsperiode

En kvinde får ret til orlov på grund af graviditet, når der skønnes at være 4 uger til fødslen. En kvinde har ligeledes ret til orlov indtil 15 uger efter fødslen. Ved fødsel af 2 eller flere samtidigt fødte børn forlænges kvinders orlov fra 15 til 19 uger efter fødslen. Fædre eller medmødre har fortsat ret til orlov i 3 sammenhængende uger inden for de første 15 uger efter barnets fødsel. I umiddelbar tilknytning til de første 15 uger efter fødslen af barnet har forældre tilsammen ret til forældreorlov i indtil 21 uger.

Retten til orlov efter barnets fødsel er betinget af, at forælderen, der er på orlov, tilbringer orloven sammen med barnet.

Den nye barselslov består af en række hovedelementer, som hver især er med til at forbedre familiers vilkår:

- Barselsfond for det private arbejdsmarked
- Forlængelse af orlov før fødslen og særligt hensyn til fødende bosat i byer og bygder uden fødselsbetjening
- Ny beregningsmetode skal forbedre de økonomiske forhold for forældre på barselsdagpenge
- Ret til orlov i tilfælde af mistet barn
- De sidste 4 uger af forældreorloven gøres fleksible
- Bedre forhold for familier der adopterer
- Bedre forhold for plejefamilier

Barselsfond for det private arbejdsmarked

Der oprettes en barselsfond for det private arbejdsmarked, som vil være en solidarisk udligningsfond, der sikrer, at udgifter til løn under barsel fordeles mere ligeligt blandt alle private arbejdsgivere. Private arbejdsgivere forpligtes til at udbetale løn under orlov, og vil efterfølgende kunne få disse udgifter refunderet af barselsfonden. Barselsfonden finansieres af en øremærket forhøjelse af arbejdsmarkedsafgiften for de private arbejdsgivere. Herudover bidrager Selvstyret årligt med et beløb, som svarer til den nuværende udgift til barselsdagpenge for privatansatte.

Barselsfonden medvirker til:

- Lige barselsvilkår for både store og små virksomheder, idet barselsfonden især minimerer den økonomiske byrde for mindre virksomheder ved ansattes orlov
- Bedre ligestilling på arbejdsmarkedet. Erfaringer fra andre lande tyder på, at barselsfonde er medvirkende til at forbedre ligestilling på arbejdsmarkedet. Arbejdsgivere fravælger i mindre grad yngre kvinder, og fædre tager orlov i længere tid.
- At børnefamilier har et rimeligt forsørgelsesgrundlag under orlov
- Større levedygtighed, økonomisk stabilitet og konkurrencekraft for grønlandske virksomheder.
- At forældre som udgangspunkt har ret til at beholde 80 % af deres løn, mens de er på orlov.
 - Lønnen kan dog aldrig være lavere end satsen for barselsdagpenge
 - Lønnen kan heller ikke være højere end en fastsat maksimumssats
 - Ansatte vil stadig få fuld løn, hvis de har en aftale eller overenskomst, der giver dem ret til fuld løn.

Forlængelse af orlov før fødslen og særligt hensyn til fødende bosat i byer og bygder uden fødselsbetjening

Orlovsreglerne ændres, så gravide får ret til at gå på orlov, når der er 4 uger til forventet fødsel. Dette skal give gravide et bedre forløb før fødsel, og imødekomme, at mange gravide alligevel sygemelder sig i denne periode.

Ændringerne i orlovsreglerne tager særligt hensyn til gravide, der efter en lægefaglig anbefaling henvises til at føde på et fødested uden for deres hjemsted. Dette er primært familier bosat i mindre byer samt bygder. I tilfælde af, at den gravide skal rejse til fødestedet, før retten til orlov, før fødslen starter, giver den nye barselslov den gravide ret til fravær fra den dag, denne rejser for at føde.

Ny beregningsmetode skal forbedre de økonomiske forhold for forældre på barselsdagpenge

Forlængelsen af orlovsperioden til 4 uger før terminsdato, vil ligeledes imødekomme udfordringer ved beregningen af retten til barselsdagpenge. Retten til barselsdagpenge beregnes på baggrund af, hvor mange timer man har arbejdet de seneste 13 uger, før orloven starter. Den nye beregningsmetode betyder, at forældre ikke bliver skåret i indkomst under orloven, når de i perioder op til orloven ikke har kunnet arbejde grundet eksempelvis sygdom eller ledighed som følge af råvaremangel, maskinskade, eller vejrforhold.

En mor, der bliver sygemeldt i graviditeten, vil i dag kunne risikere, at hendes gennemsnitlige timetal nedsættes. En far, der ikke kan arbejde på grund af råvaremangel eller dårligt vejr, vil på samme måde kunne se sine barselsdagpenge blive mindre for hver dag, han ikke kan arbejde. Den nye beregningsmetode sikrer, at familier har et bedre økonomisk grundlag i orlovsperioden.

Ret til orlov i tilfælde af mistet barn

Det er en stor sorg at miste et barn. Forældre der mister et barn inden for de første 15 uger af barnets levetid være berettiget til at beholde denne del af orloven. For tvillinger er reglen 19 uger efter fødslen. Hvis barnet derimod dør under forældreorlovsperioden, vil deres ret til orlov ophøre samme dag. Vi kan ikke bære sorgen for forældrene, men vi kan

forbedre reglerne og give forældrene tid til at komme sig. Med den nye barselslov giver vi derfor begge forældre ret til fravær i minimum 4 uger, hvis de mister et barn under orloven.

De sidste 4 uger af forældreorloven gøres fleksible

Forældreorloven blev forlænget med 4 uger fra 1. januar 2020. Disse 4 uger bliver med den nye barselslov gjort fleksible. Forældre får nu mulighed for eksempelvis at vende tilbage på arbejdet på halv tid i 8 uger og samtidig være på orlov halv tid. Forældrene kan også vælge at udskyde op til 4 uger af forældreorloven til senere. Flexibiliteten af de 4 sidste uger i forældreorloven skal aftales mellem arbejdsgiver og arbejdstager.

Bedre forhold for familier der adopterer

Reglerne ændres, så adoptanter sikres ret til fravær. Den ny barselslov afskaffer således reglen om, at adoptanter skal bruge tiden før adoption sammen med barnet for at få ret til fravær.

Adoptanterne kan få dækket rejseomkostninger op til 36.000 kr. jf. Cirkulæret om sociale kontantydelse samt Landstingsforordning nr. 2 af 3. marts 1994 om udbetaling af underholdsbidrag, m.v. til børn samt adoptionstilskud og Landstingsforordning nr. 3 af 12. juni 1995 om ændring af landstingsforordning om udbetaling af underholdsbidrag m.v. til børn samt adoptionstilskud.

Bedre forhold for plejefamilier

Det skal være attraktivt at være plejefamilie. Derfor er det nu muligt for plejeforældre at modtage plejevederlag samtidig med barselsdagpenge. Tidligere var dette ikke muligt. Det bliver således mere økonomisk attraktivt at være plejefamilie.

Forskellige ikrafttrædelsesdatoer

- Den nye barselslov træder i kraft den 1. januar 2021 for forældre, hvor barnet fødes eller modtages den 1. januar 2021 eller senere.
- Barselsfonden for private arbejdstagere (§ 27-29) træder først i kraft den 1 juli 2021.
- For 2021 fastsættes maksimumssatsen for refusionsbeløbet på finansloven efter indstilling fra Naalakkersuisut.

Barselsloven kan læses her: [Link til barselsloven] <http://lovgivning.gl/lov?rid={C69A8600-4F5F-4D7E-B6E4-37B20F6FB66D}>